

Kurtuluş Yok Tek Başına

Tüm yaşamımızı belirleyen, içinde yaşadığımız ekonomik düzeni ve toplumsal ilişkileri çerçeveleyen kapitalizm, bugün emekçilerin içine alındığı kıskacı her gün biraz daha fazla daraltmak üzere neoliberal düzene ayaklarını basıyor. Tüm dünyada emek ve kadın düşmanı, sağcı, muhafazakâr rejimlerin yükselişi de AKP iktidarının 22 senedir izlediği siyasi hat da bunun izdüşümüdür. **s. 2**

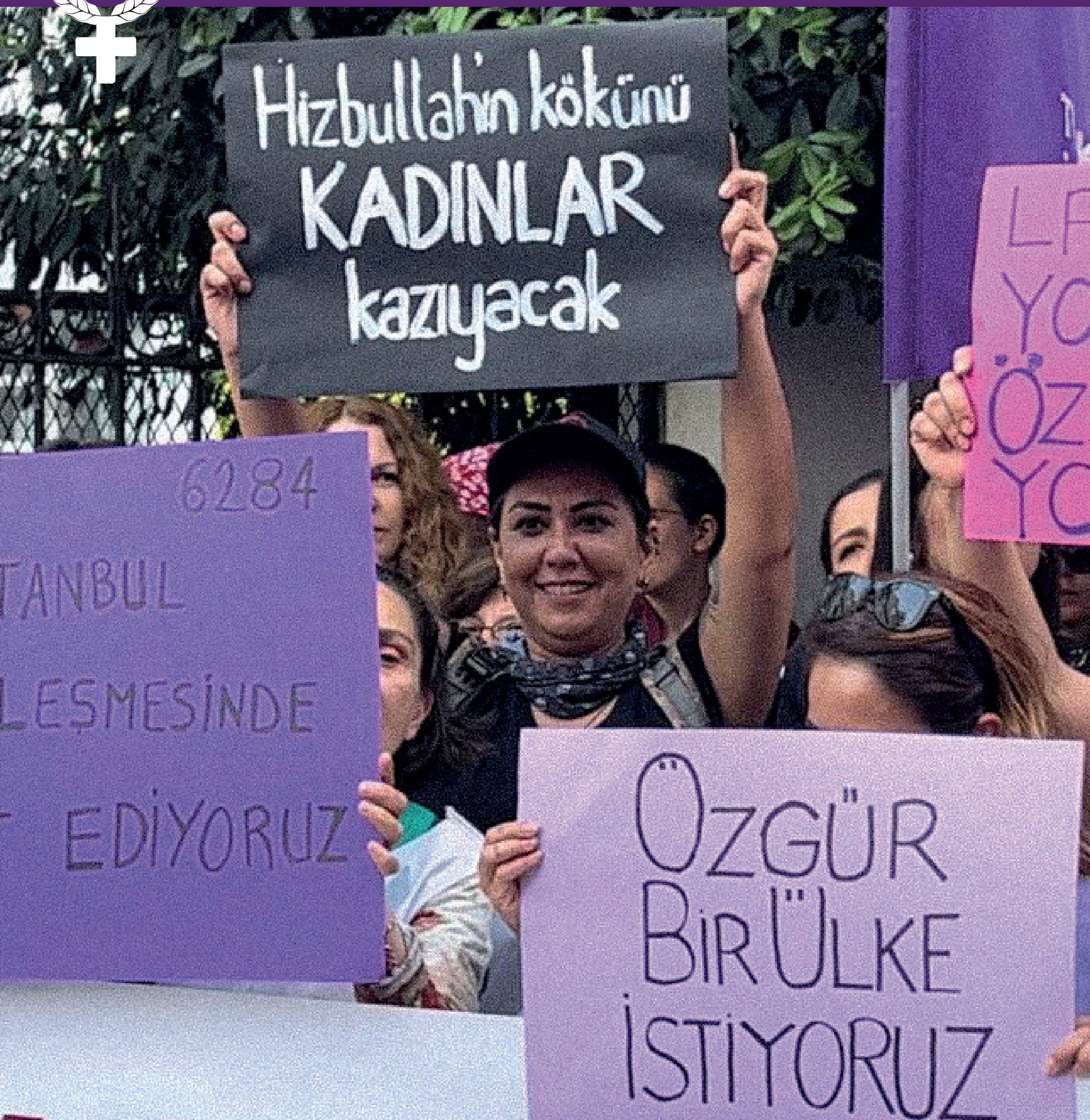
Bu Röportaj Tüm Kız Çocukları Okusun Diye Yapıldı

Röportajda iki genç kadının hayatına tanıklık edeceksiniz. Henüz 13 yaşındayken evlendirilip okula hiç gönderilmemiş bir Kürt kadını ile okuyup ayaklarının üzerinde durması için emek verilen kızının hikayesi bu. Bu topraklarda kadının yerini ve eğitimin önemini bir kez daha anlamak için gelin, bir de bu yaşamı dinleyin. **s. 4-5**

TİP'Lİ KADINLAR

BÜLTEN
2023 - Sayı: 12

TİP Kadın Bürosu

Kurtuluş Yok Tek Başına

Tüm yaşamımızı belirleyen, içinde yaşadığımız ekonomik düzeni ve toplumsal ilişkileri çerçeveleyen kapitalizm, bugün emekçilerin içine alındığı kıskacı her gün biraz daha fazla daraltmak üzere neoliberal düzene ayaklarını basıyor. Tüm dünyada emek ve kadın düşmanı, sağcı, muhafazakâr rejimlerin yükselişi de AKP iktidarının 22 senedir izlediği siyasi hat da bunun izdüşümüdür. Buna paralel olarak, emeğini satarak geçinen milyonlarca insanın dünyanın bambaşka yerlerinde geçinememeye, barınamamaya, muhafazakarlığa, gericiliğe, kadın düşmanlığına, çocuk haklarının istismarına karşı sokakları doldurarak, son ses haykırdıkları talepler tam da bu neoliberal düzenle mücadeleyi işaret eder.

Koşullar itibariyle demokratik ya da adil olmaktan çok uzak bir seçim süreci yaşandı ve Türkiye'nin yarısına tekabül eden geniş bir kesim için Saray Rejiminin meşruiyetinin olmadığı görüldü. Ancak iktidar; TİP'in seçilmiş vekili Can Atalay'ın tutukluluğunun hukuksuzca sürdürülmesi, HÜDA-PAR'ın meclise girdiği andan itibaren laiklik karşıtı söylemlerle kadınlara ve çocuklara yönelik gerici ideolojisini yüksek sesle dillendirmesi, okullara manevi danışman atanması gibi siyasi baskı ve müdahale mekanizmalarının yanı sıra durmaksızın yapılan vergilendirmeler ve zamlarla emeğin alındığı kıskacın, ekonomik olarak da daraltılmaya devam edeceğini göstermiş oldu. Bunların yanı sıra, yaz ayları, iktidar tarafından laik eğitime yönelik saldırılarının öncülü olan kamuoyu yoklaması için uygun bir dönem olarak görüldü. Saray Rejiminin yeni Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in "kız çocuklarının okullaşma oranını arttırma" gerekçesiyle kız okullarının açılmasına yönelik açıklaması, iktidarın karma eğitime yönelik gerici saldırılarının ve kadın düşmanı politikalarının sonucusu oldu.

Her ne kadar Bakan yanlış anlaşıldığını ifade ederek geri adım atsa da bizler tıpkı 22 yıllık AKP iktidarının diğer dönemlerinde olduğu gibi, bu hamlenin de bir nabız yoklama olduğunu biliyoruz. Kadınların ve kız çocuklarının kamusal yaşamdan, iş hayatından, eğitimden, kısacası toplumdan dışlanmasına yönelik hamlelerin muhtelif kararlar değil, neoliberal/muhafazakâr ideolojik bir saldırının sonucu olduğunu ve küresel ekonomik-politik sistemle birlikte okunması gerektiğini vurguluyoruz. Emeğin ekonomik olarak baskılanmasının temel gereklilik olduğu neoliberal sistemde, işleyişe engel olabilecek tüm toplumsal muhalefet ihtimallerinin baskılanması, süpürülmesi ve hareket alanlarının yok edilmesi gerektiğini görüyoruz. Bu çerçevede hedeflenenin, gerici söylem ve eylemlerle, laikliği ağzına bile almayarak bütün ilerici toplumsal, siyasal özneleri etkisizleştirmek olduğu aşikardır. Zira laikliğin zayıfladığı ve muhafazakar unsurların baskın olduğu bir toplumda kadınların, çocukların, LGBTİ+ların en savunmasız hale gelen gruplar olacağını biliyoruz.

İktidarın hem ideolojik hem ekonomik olarak yaratmaya çalıştığı bu "mecburiyet" hegemonyasını, mevcut umutsuzluk durumuyla birleştirerek sosyalist muhalefeti sıkıştırdığı savunma hattını kabul etmiyoruz! Özgür ve eşit bir yaşam için sürdürdüğümüz kadın mücadelesinde, laikliğin ve eğitimin birincil unsurlardan olduğunun altını çiziyoruz ve toplumun yarısı olan kadınlar olarak eşit yurttaşlık hakkımızdan ödün vermiyoruz! AKP iktidarına inat TİP'li kadınlar olarak okulda, iş yerinde, sokakta, hayatın her alanında kadın varlığını savunuyor, büyütmek için mücadele ediyor, örgütleniyoruz!

Toplumu kutuplaştıran, parçalayan, bireylerin kendilerinden başka bir şey düşünmelerine engel olan bu sistemin ve onunla gelen toplumsal değerler demetinin tamamı, bir arada olmanın, dayanışmanın, birlikte mücadele etme ve kurtuluş hayali kurmanın yıkımını hedefliyor. Bu değerlerin taşıyıcısı ise; kadın düşmanı, laiklik düşmanı, ilerleme düşmanı, eşit ve özgür bir yaşam düşmanı, LGBTİ+ düşmanı, doğa düşmanı, kısacası kendisine benzemeyen her şeyin düşmanı olan AKP iktidarı ve onun yarattığı Saray Rejimidir. Oysa bizler, hem kadınlar olarak kendimiz, birbirimiz için hem de içinde yaşadığımız dünyayı, toplumu daha iyi bir yer kılmak için mücadele etmemiz ve laiklikte ısrar etmemiz gerektiğini biliyoruz. Salt kadınların kurtuluşunu değil, içinde yaşadığımız dünyanın çeperini saracak bir mücadele hattını hedeflemek gerektiğini biliyoruz. Daha aydınlık bir geleceğin önünü açmak için birlikte mücadele etmek, sokağa çıkmak, sesimizi yükseltmek; geleceğimizi kendi ellerimizle, sesimizle, sözümüzle, dayanışmamızla kurmak gerektiğini biliyoruz!

TOPRAĞIMIZI, EMEĞİMİZİ, BEDENİMİZİ, GELECEĞİMİZİ SAHİPLENEN, AKBELEN'DE DİRENEN KADINLARA SELAM OLSUN!

YA HEP BERABER
YA HİÇBİRİMİZ!

Sokağa Çağrı

Balım İdil Deniz

Kadın yüzyıllardır türlü yöntemlerle üzerinde tahakküm kurulan; hayatı, bedeni, doğurganlığı, nasıl görüneceği, nasıl konuşacağı, ne konuşacağı, ne düşüneceği, nasıl oturacağı, nasıl güleceği bile şekillendirilmek istenen "ikinci cins" olagelmiştir. Evle, bakım emeğiyle, kapalı kapılar ardında olanla, çerçevesi belli, öngörülebilir olanla özdeşleştirilmek, sınırlandırılmak istenmiştir. Dış mekanla olan ilişkisinin kısıtlanması yoluyla kadınların sindirilmesi, mevcut düzenin sürdürülebilirliğine uygun bir kadın imajının (öncelikle ev içinde) her tür eril baskı aracıyla dayatılması ve kabullendirilmesi gibi pek çok saldırıya direnmek kadının toplumsal mekândaki görünürlüğüyle, varlığıyla doğrudan bağlantılıdır.

Bir kadının; sokakta, işyerinde, pazarda, bazen bir parka giderken ya da binlerce başka kadınla omuz omuza yürürken yani bulunduğu her yerde ama en güçlü haliyle örgütlü mücadelede; kendi varlığını duyumsaması, kendisine dair ve dahil olana ilişkin farkındalığı ve sayısız direniş biçimi sayesinde eril düzenin kısıtlama, baskılama, dayatma, kilit altında tutma pratiklerine karşı durması söz konusu olur. Sokakta olmak ya da daha genel haliyle "dışarıda" olmak, bu açıdan bakıldığında mevcut düzene başkaldırının bir aracı ya da tek başına politik bir eylem olabilir.

Bizler, örgütlü mücadelede kadını sokağa çağırmanın neye karşılık geldiğini anlatmak, laiklik taleplerimizi görünür ve güçlü bir şekilde dile getirmek, kadının eve hapsedilmesini din perspektifinden ele almaktan asla imtina etmemek, kutsanan anne rolü aldatmacasını açığa çıkarmak zorundayız. Dinin bir baskı aracı olarak kadınlara karşı kullanılmasına, özellikle de çeteleşmiş din tüccarları ordusunun (kısaca tarikatların) saldırılarına ve din perdesinin arkasından buyruklar yağdırarak kendi çarkını döndürmeye çalışan devlete yukarıda bahsedilen bağlamda ne şekilde karşı duracağımızı ele almak giderek daha acil hale gelmiş durumda.

Çocukluk çağından itibaren hayatımızı kuşatan resmi devlet ideolojisinin eğitim modeli, bir kısım istisnaları olmakla beraber, bireyi kesin ve değişmez doğrular olduğuna inandırmak (ki bu sözde doğrular aynı zamanda rejim çıkarlarına hizmet eder) sorgulama refleksini köreltmek üzerine kuruludur. Bitmek bilmez yeni eğitim modeli denemeleri de bir yönüyle rejimin kendi politikalarını daha fazla meşrulaştırma ve yetişmekte olan genç nesilleri daha fazla manipüle edebilme arayışlarının sonucudur. Öte yandan, laik ve bilimsel eğitime erişim hakkına ilişkin geçmiş ve süregelen mücadeleler ve kazanımlar, eğitim sistemini kendi çıkarları için şekilden şekle büründüren devlet politikaları karşısında en önemli güvenceyi teşkil eder. Bu nedenle "kız okulları", imam hatip okulları, kuran kursları, tarikat yurtları vb. küçük çocukların ve gençlerin dinen istismara açık hale geldiği yerlerdir. Bu istismara göz yumulan her yerde laik ve bilimsel eğitime ilişkin talepleri daha güçlü dile getirmek gerekmektedir. Zira buralarda yaşanan ölümlerin, istismarların, her anlamda hak ihlallerinin, bireye yönelik psikolojik ve fiziksel şiddetin üzerinin örtülmesi için işletilen mekanizmalar daha şiddetli bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Gerçekleri tüm yurttaşların bilmesini sağlamak, tarikatlara karşı örgütlü mücadeleyi büyütmek, buralarda zarar gören herkesle ama özellikle en çok saldırıya maruz kalan kadınlarla dayanışmak için yaşananları teşhir etmek ve bunu elimizdeki tüm araçlarla, tüm mücadele alanlarında, özellikle de sokakta yapmak zorundayız.

Tıpkı kız okulları gibi sadece kadınların kullanımına mahsus toplu taşıma araçlarının da gündemde olduğu dönemde dile getirilen bir konu da bu okullara gitmeyen bu araçları kullanmayan kadınların göreceği muameleye ilişkindi. "O saatte oradan geçmek", "o kıyafeti giymek" gibi şiddeti meşrulaştıran, kadınları her alanda kısıtlamaya çalışan, suçlayan uygulamalara yenileri ekleniyor. Halihazırda kız çocuklarını okula göndermeyen, üstelik de bundan dolayı hiçbir yaptırımla karşılaşmayan ailelerin bu kız okullarının açılmasıyla çocuklarını okula göndermekteki çekincelerinin ortadan kalkacağı iddia ediliyor. Oysa kız çocuklarının okula gönderilmeyişlerinin asıl sebeplerini ve kadınların hayatlarındaki hangi şiddet biçimlerini yeniden üretmeye hizmet ettiğini biliyoruz.

Kadınların nasıl yaşayacaklarına karar vermeye cüret edenler; kendi tahayyüllerini, amaçlarını, isteklerini din adı altında dayatmanın, sömürmenin ve inandırmanın yolunun onların gerçeklikle ve dünyayla bağının koparılmasından geçtiğini biliyorlar. Çeşitli çaplarda izole alanlar (yalnızca evin içi, yalnızca kız okulu, yalnızca yanında bir erkekle gidilebilen yerler vb. olarak değişebilir) yaratılarak bu kopuşun şartları yaratılıyor. Başka bir yaşamın mümkün olduğunu, anneliğin kutsal olmadığını, çocuk doğurmanın zorunluluk olmadığını, kadının kendi seçimleriyle hayatına yön verebileceğini, başkasına (özellikle babaya, eşe, bir başka erkeğe) ihtiyaç duymadan hayatını sürdürebileceğini, ev içi emeğin yarattığı sömürü kültürünün onu giderek daha fazla yoksullaştırdığını görmek bu düzen içinde hapsedilen kadınlar için tek şekilde mümkündür: Dışarıyla temas etmek, başka kadınlarla dayanışmak ama mutlaka bir şekilde o çemberden çıkmak. (Burada önemli bir not düşmek gerekiyor: elbette bu olasılıklar sayılırken kapitalist sistemin yarattığı koşullar yok sayılmıyor ve bir kısmının herkes için söz konusu olmadığı aşikâr. Ama her koşulda, bu olasılıkları gerçekleştirmenin aracı örgütlü devrimci mücadeledir.)

Kendini bildi bileli bu kıskaçta yaşayan bir kadının kendi kurtuluşunun sorumluluğunu tek başına almasını beklemek ya da talep etmek, bir yönüyle sorumluluktan kaçış, ikiyüzlülük ama en hafif tabirle bir görmezden gelme halidir. Bu mücadelede de yalnız yürümemek gerektiğini, sorumluluk alırken ve bir başkasına omuz verirken örgütlü mücadeleden güç almanın şart olduğunu gözden kaçırmamak gerekir.

Sokağa çağrı da bu yönüyle aslında sadece sokak eylemlerine ilişkin olarak anlaşılmamalıdır. Kadının tüm toplumsal alanlardaki görünürlüğü, diğer kadınlarla temas etme alanlarının yaratılması, emek mücadelesi içinde kadınların taleplerinin görünürlüğü de bununla bağlantılıdır. Mücadeleyi birlikte büyütmek, dayanışmak, birlikte direnmek zorundayız.

Bu Röportaj Tüm Kız Çocukları Okusun Diye Yapıldı

RÖPORTAJ

Setenay Gökdağ

Röportajda iki genç kadının hayatına tanıklık edeceksiniz. Henüz 13 yaşındayken evlendirilip okula hiç gönderilmemiş bir Kürt kadını ile okuyup ayaklarının üzerinde durması için emek verilen kızının hikayesi bu. Bu topraklarda kadının yerini ve eğitimin önemini bir kez daha anlamak için gelin, bir de bu yaşamı dinleyin.

Not: Röportaj yapılan kişilerin isimleri ve hikâyeye konu olan şehirler, güvenlik sebebiyle gizli tutulmuştur. Anlayışınız için teşekkürler.

Görsel Tasarım: Ekin Taneri

Anne:
Öncelikle hikayenizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz. Sizin hayatınızla başlayalım, bize biraz anlatır mısınız?

36 yaşındayım. Çocukluğumu çok hatırlamıyorum. Evlendirildiğimde 13 yaşımdaydım. Ablamın çocuklarına bakıyordum çocukken. Köyleri bizim köye yakındı. Bir gün babam ablama "Kızı eve gönder" demiş, eve çağırmış. Gittim, sokakta taş toprakla oynamaya devam ettim. Annem geldi. "Kızım hadi gel, seni evlendiriyoruz" dedi. O sırada evliliğin ne demek olduğunu bile bilmiyordum. Çocuktum daha.

İnsanlar geldi, bir tane örtü attılar başıma, gittiler. Onlar gidince annem beni çağırdı, "Sokakta oynayamazsın, artık nişanlısın sen" dedi. Çok ağladım, istemedim, oyun oynamak istedim. Ama yok dediler, izin vermediler.

Eşimi hiç görmemiştim, tanımıyordum. Görücü usulü de olmadı. Aramızda çok yaş farkı vardı. Regl olmadığım için karı koca olamadık. 2 yıl nişanlı kaldık. Sonra kocamın yanına verdiler beni. Büyük çocuğumuz oldu. Kocam şehir dışında çalıştığı için çok az görüyorduk. Eve döndüğünde çocuğunu bile tanıyamadı, "Bu kimin çocuğu?" dedi.
Türkçe bilmiyordum, okula hiç gitmemiştim. Çocuklarım hastalandığında Türkçe ve okuma-yazma bilmemem çok büyük sorun oldu. Çocuklarımı hastaneye bile götüremiyordum. Büyük oğlumla büyük kızımı kaybettim. Onlar hastayken hastaneye gittiğimde ne hastalıklarını anlatabiliyordum ne kendimi ifade edebiliyordum. Çok zordu. Bu yüzden çocuklarım, özellikle kızlarım okusun istedim. Benim gibi olmasınlar istedim. Onlar için mücadele ettim.

Okuma-yazmayı nasıl öğrendiniz?

Eskiden beri çok isterdim okuma-yazma bileyim. Bizde kızlar okula gönderilmezdi, erkeklerin de hepsi gidemezdi okumaya. Yatılı okul vardı yalnızca. Gidenlerden gördüğüm harfleri, karın üzerine çizerek yazma öğrenmeye çalışırdım. İçimde okumak vardı hep.
Okuma-yazma seferberliği çıktı bir dönem. Onu duyunca eşimin ayaklarına kapandım, Gönder beni dedim. İzin vermedi, "Öldürürüm, keserim seni" dedi. Ama ben vazgeçmedim. Çocuklarım okula giderken kendi kendime öğrenmeye çalıştım. Her gün bir harf öğrendim. Çocuklarıma bile sormaya utanıyordum. Öyle öyle öğrendim okuma-yazmayı. Kendi başıma kağıda yazamıyorum, kağıttan okumaya çalışınca çok heyecanlanıyorum. Ellerim titriyor. Ama telefondan gelen mesajları okuyabiliyorum. En önemlisi otobüslerin üstlerini, tabelaları okuyabiliyorum. Bir yere gitmem gerektiğinde kimseye sormama gerek kalmıyor. Önceden çok utanıyordum, her gelen otobüsü sormam gerekiyordu. Şimdi kendi kendime okuyabiliyorum.

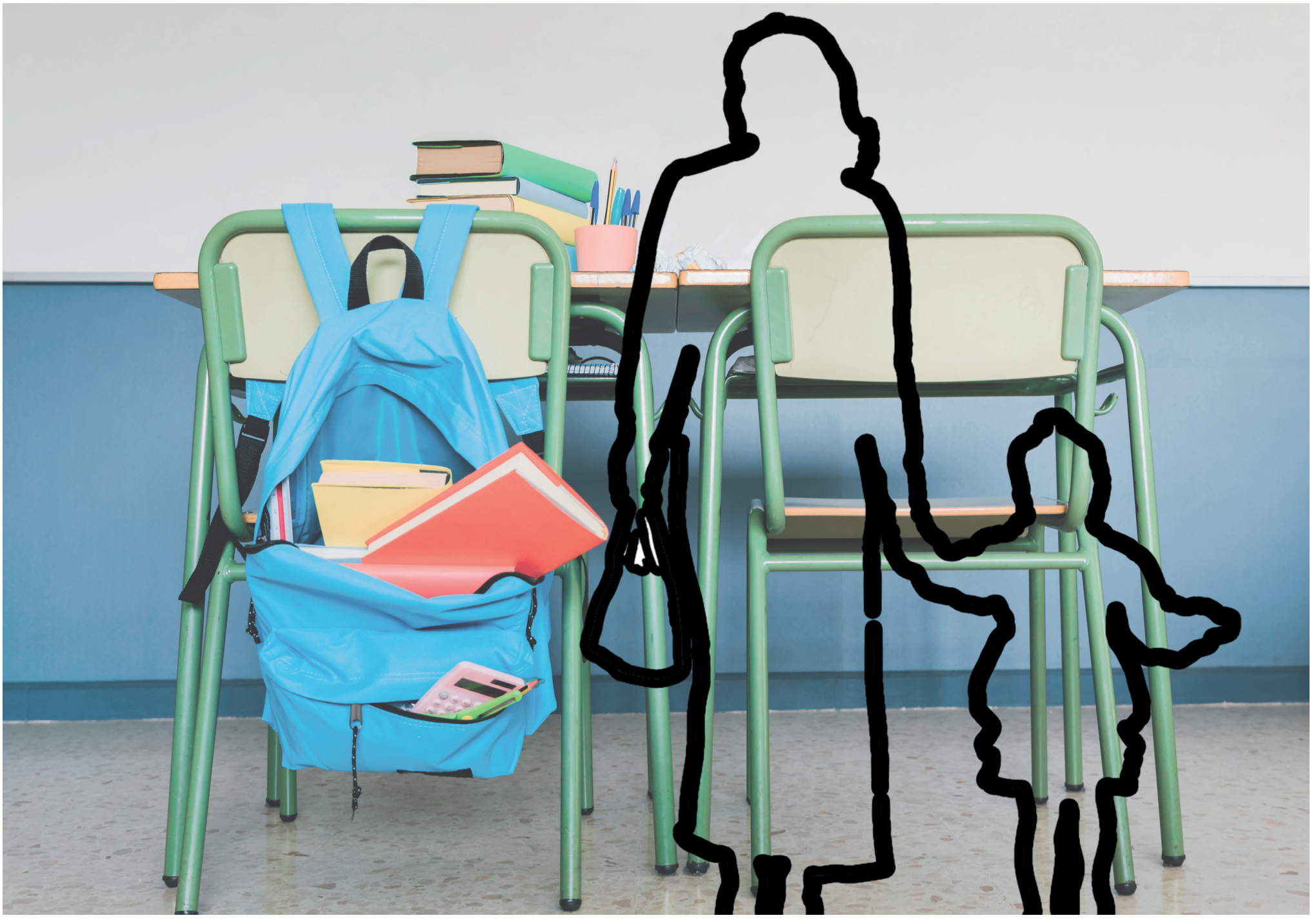
Çocuklarınızı nasıl okuttunuz peki?

Biz uzun süre köyde yaşadık. Ne köydekiler ne kocam okumalarını asla istemediler, karşı durdular. Ben çocuklarımın okumaları için çok mücadele verdim, herkese karşı çıktım. İyi ki pes etmemişim, iyi ki bütün zorluklara rağmen çocuklarımı okutmuşum.

Büyük kızımı okutacağım diye çok zorluk çektim. İnat ettim, dedim ben bunu okutacağım. Dediler bu karda kışta çocuğu nasıl okula götüreceksin? Çocuk küçüktür, yürüyemez. Yok, ben her şekilde götürürüm. Benim gibi olmayacak bu kız dedim. Kayınpederim, eşim, ailem, herkes karşı çıktı. Ama ben okula kayıt ettirdim. Hiçbir şekilde geri adım atmadım. Her şeyin başında geliyor insanın okur yazar olması, derdini anlatabilmesi, insanları anlayabilmesi.
Kızım liseyi bitirince karşı çıktılar, büyük oldu, evlendireceğiz diye. Ben yemin etmiştim, hiçbir şekilde çocuklarımı erken evlendirmeyeceğim diye. Kızım o sırada uzakta okuyordu. Yaz tatilinde yanımıza gelince baktım kendi başıma yapamayacağım, başka bir okula gittim. Öğretmenlerden yardım istedim. Sağ olsunlar, eve geldiler, eşimle konuştular. Bir şekilde ikna ettiler eşimi. Kızım öyle üniversiteye başlayabildi.

Eşim okumaya karşı olduğu için çocukların okuluna hiç para vermedi. Kalem, defter, açacak bile almıyordu. Ben oradan buradan bulmaya çalıştım. Oğlanların biri sabahçıydı, diğeri öğleden sonra giderdi. Sabahçının eşyalarını diğerine verirdim, eksik kalmasınlar diye.

Ben bizim orada kızı okula verene kadar kimse kızları okula yollamazdı. Ben kızımı okula gönderdikten sonra çok kişi, orada kız çocuklarını okuttu. Ama ortaya, liseye kadar okuttular. Sonra yine kocaya verdiler. Ben öyle olmasın istedim.

Bizde boşanma yok, sen eşini bırakamazsın, anca o seni boşar. Biz de kaç kere o aşamaya geldik ama ben yalvardım, yakardım, gitmedim. Çünkü gidersem çocuklarım perişan olacaklar. Bunun için bu kadar mücadele ettim. Benim gibi olmasınlar istedim. Ayaklarının üstünde dursunlar istedim. Bunları sadece yaşayan bilir.

Kızı
Eğitim hayatınız nasıl geçti?

Benim ilkokuldan itibaren eğitim hayatım çok zordu. Özellikle annemin okuma-yazma bilmemesi kötü etkiledi. Anne veya babanın okuma-yazma bilmemesi, çocuklarını 1-0 geriden başlatır. Ama benim annem, okuma-yazma bilmemesine rağmen, çok büyük destekçimizdi. Beraber öğrendik aslında biz onunla. Bana yardımcı olmaya çalışırken, derslerimle ilgilenirken o da yeni şeyler öğrendi.

Liseden beri ailemden uzak okuyorum. Liseyi memleketimizdeki bir yerde okudum. Devletin yurdunda kaldım, burs aldım. Babam da maddi manevi hiçbir yük altında kalmadığı için okumamı kabul etmek zorunda kaldı.
Bu durum beni ilk başlarda kötü etkiliyordu. İnsanın bir tarafı hep eksik kalıyor ailesinden uzakta okuyunca. Ama sonradan fark ettim ki bu benim kişisel gelişimime, ayaklarımın üzerinde tek başıma durabilmeme çok büyük katkıda bulunmuş. Kendimi yetiştirmeyi öğrendim. Okulu, hastane işlerimi, her şeyi kendi başıma halletmeyi öğrendim. Şimdi de kendim çalışıp kendim okuyorum.

Çok fazla anne-baba çocuklarını okutmak istemiyor, bunu fark ettim yakın zamanda. Maddiyatı hep bahane olarak öne sürüyorlar. Ama okutmak isteyen insan bir şekilde okutuyor zaten. Bu bir sebep değil, olmamalı da.

Kız çocuklarına özellikle eğitim alanında uygulanan ayrımcılıkla ilgili ne düşünüyorsunuz?
Kızlar çok daha ağır şartlar altında yaşamak zorunda kalıyorlar maalesef ki. Sürekli kendilerini korumak zorundalar, sürekli korku içerisindeler. Ve buna rağmen sürekli özgürlükleri de ellerinden alınan onlar. Diyorlar ki Kız okulları açalım! Karma eğitimle, biz bu kızları nasıl daha güçlü yapabiliriz diye düşünmeleri gerekiyor. Bu okulların düşüncesi bile insanı huzursuz etmeli, Nasıl oluyor da ben kızları acizleştiriyorum denmeli ama maalesef denmiyor.

Bizi her alanda olduğu gibi bu alanda da ayrıştırıyorlar. Biz kaçıncı yüzyıldayız, neden kızlar okula gönderilmiyor hala? Neden bunları konuşuyoruz ki biz hala?

Benim de iki kız kardeşim var, ailem kalksa dese ki biz kız okuluna yollayacağız, asla izin vermem. O kızların bir iş hayatı olacak, bir eş hayatı olacak, sosyal hayatı olacak ileride. Nasıl öğrenecekler kendilerini korumayı, insanları tanımayı? O özgüvensizlikle kızlar kendini hiçbir yere koyamayacaklar da. Böyle bir şey olabilir mi?

Gelecekle ilgili nasıl bir planınız var?

Şu anda bir yerde çalışıyorum. Buradaki yöneticilerin, patronların adil olmadığını görüyorum. İnsan yerine koymuyorlar bizi. Ben okulumu bitirip insanlara adil, mütevazı, iyi bir yönetici nasıl olunuru göstermek istiyorum.
Düşünüyorum, ben eğer okumamış olsaydım nerede çalışacaktım? Beni hangi departmana koyacaklardı, nasıl davranacaklardı? Vasıfsız, eğitimsiz olunca daha kötü maaşlarla ve davranışlarla karşılaşıyorsun. O yüzden okuduğum için çok mutluyum.

Kendi ayaklarımın üzerinde durduktan sonraki ilk hedefim kardeşlerimin eğitim hayatlarını tamamlamalarını sağlamak. Bir de çocukluk hayalim var. Sevgi Evlerinde büyümüş bir çocuğa abla olmak istiyorum. Desteğe ihtiyacı olduğunda gelebileceği biri olmak, maddi-manevi destek olmak istiyorum. Liseyi uzakta okuduğum için her Pazar günü Sevgi Evlerine giderdim. O zamandan beri bunu hayal ediyorum.

Tüm Okullarda Karma Eğitim: Çocuklar Eşit, İstisna Yok!

Ebru Batur

Her yaz aynı konuyu konuşuyoruz, her yaz aynı tartışmada söz üretmeye mecbur bırakılıyoruz: karma eğitim kalsın mı gitsin mi. Okulların açılmasına kısıtlı süre varken, sözde pedagojik yaklaşımlara dayandırılan veya kız çocuklarını korumayı, babaları kızlarını okula göndermeye ikna etmeyi hedefleyen, toplumu anlamaktan uzak, iyi niyetlere dayandığı iddia edilen yorumlar havada uçuşuyor. Hem ne yazık ki hem de neyse ki, bu tartışmalar yalnızca Türkiye'de veya iktidar dili İslami haremlik/selamlık anlayışının hakimiyetindeki ülkelerde gündemde değil. ABD başta olmak üzere "Batı" da bu konuyu her yıl usanmaksızın tartışıyor.

Biz her yıl bu tartışmaların içine çekilmeden önce, bıkmaksızın şu iki soruyu sormak zorundayız: Türkiye'de eğitim karma mı? Karma eğitim dışı alternatiflerin mevcut olduğu ileri sürülen ülkelerde eğitim cinsiyetli mi? Aksi takdirde her eğitim öğretim yılının başında çizgimizi bir adım daha geriye taşımaya ikna olacak, AKP tartışmayı nereden açarsa oradan konuşmaya ve savunma vermeye devam ediyor olacağız. Halbuki iki sorunun da cevabı hayır.

Örneğin neoliberalizmin ve muhafazarlığın kalesi olan ABD de, tıpkı Türkiye gibi, eğitime ve öğrencilere ilişkin bu gerici tartışmaları yürütüyor. Okullarda hem öğrencilerin hem öğretmenlerin faili olduğu taciz/çocuk istismarı vakalarının kız çocuklarının giyim tarzına dayandırılabileceği, kız çocuklarının erkeklerin eğitimlerine odaklanmaları önünde "dikkat dağıtıcı" faktörler oldukları, cinsiyete dayalı öğrenme ve algılama farkları sebebiyle kız ve erkeklerin farklı müfredatlarla eğitim görmeleri gerektiği gibi tartışmalar ABD'li gericilerin savları arasında. Karma eğitim uygulanan okullarda ise belirlenen kılık kıyafet kurallarının kız çocukları özelinde daha sert uygulanması talep ediliyor.

2020-21 yılları arasında Erdoğan'ın kadın üniversitesi projesini gündemleştirirken en çok andığı ve örnek gösterdiği ülke olan Japonya'da karma eğitimin dışında kalan okul oranı %10'un altında. ABD'de ise %5 civarında. Yani AKP tarafından, medeniyet seviyesi olarak örnek almamız salık verilen ve tek cinsiyetli okullar için model olarak gösterilen ülkelerde tek cinsiyetli okul oranı Türkiye'den oldukça düşük. Üstelik Avrupa da dahil tüm bu örneklerde tek cinsiyetli okulların büyük kısmı vakıf ve cemaatlere ait özel okullar. Devletle dolaylı ilişkileri olsa dahi bu eğitim türünü doğrudan devlet dayatmıyor. Özellikle küçük şehirlerde karma eğitime ulaşmak neredeyse imkânsız hale getirilmiyor.

Eğitim-Sen'in 2019 yılı verisi, Türkiye'de karma eğitimin uygulanmadığı okul oranının %15'i geçtiğini göstermektedir. Yine aynı yılın verisine göre, Bolu'da tek cinsiyetli okulda eğitim gören öğrenci oranı %36 idi. Aradaki 4 yılda açılan İmam Hatip Ortaokul ve Liselerini, sağın zenginlerinin her ay açılışını duyurdukları kolejleri hesaba katınca, 2023 yılında bu oranın ülke genelinde katlandığını tahmin etmek zor değil.

Eğitimde AKP'nin tüm bu gerici hamleleri yetmezmiş gibi, karma eğitim bu kez de Milli Eğitim Bakanı düzeyinde saldırıya uğradı. Bakan, kamuoyu yoklamasından çok kısa süre sonra yanlış anlaşıldığını ifade ederek geri adım attı. Bu tartışma muhafazakarlık saikleriyle karma eğitime hasar vermeye uğraşan diğer ülkelerde nasıl bir iyi niyet kılıfı içerisinde servis ediliyorsa, Türkiye'de de durum farklı olmadı. Bakan'ın cinsiyetli eğitim önerisinde ilk akıl ettiği argüman, okullar karma olduğunda bazı ailelerin kızlarını okula göndermediği idi. Yani devletimiz alenen 2000'lerin başında filizlenen "Baba Beni Okula Gönder" çizgisinin gerisine düştü. 4+4+4 ile zorunluluğu kesinleştirilen ilköğretim ve lise eğitiminin bizzat AKP onaylı olması, çocuğu okula göndermemenin para cezasına tabi olması dahi (her ne kadar eski Bakan Özer Ocak fiiliyatta bu cezanın uygulanmadığını itiraf etmiş, suçu valiliklere atmış olsa da), AKP'nin çocuğunu okula göndermeyen aileyi fail değil mağdur ilan ettiği bir sonucu engelleyemiyor.

En başta sorduğumuz soruya dönecek olursak; hayır, Türkiye'de eğitim karma değil. Neredeyse her 5 okuldan birinin tek cinsiyetli eğitim verdiği bir ülkede eğitimin karma dolduğundan bahsetmek mümkün değildir. Tek cinsiyetli okul sayısının giderek yükseldiği bir ülkede iktidarın eğitim politikası nettir. Bu politikalar, tüm dünyada yükselen neoliberal/muhafazakâr hattın, laiklik karşıtı gerici zihniyetin Türkiye'deki tezahürüdür. Bu nedenle de bakan Özer'inki gibi nabız yoklamalarına verilecek yanıt "hayır, karma eğitimi savunuyoruz" çizgisinden öteye geçmeyi gerektirir. Yalnızca bakanın yaptığı "talihsiz bir açıklamaya" itiraz ile kalmamalı, bunun bütüncül bir politik hattın, bir hayata bakışın sonucu olduğunu görmek gerekir. Dolayısıyla kızını okula göndermeyen babaların tek cinsiyetli okullar halihazırda var olmasına rağmen kızlarını okutmadığını, mağdur değil fail olduklarını, var olan tek cinsiyetli okulların işe yaramadığını ve kapatılmaları gerektiğini teşhis etmek ve mücadeleyi bu bağlamda kurmak önemlidir.

Aksi, iktidarın gündemi belirlediği ve muhalefetin savunma hattına sıkıştığı bir düzlemle sınırlanmayı kabul etmek anlamına gelir. Kız çocuklarının sosyal hayatta var olması söz konusuyken bu tuzağa düşmemek, her bir okulun karma eğitim vermesini savunmak, Türkiye İşçi Partisi'nin ve TİP'li kadınların temel mücadele hatlarından biridir. Çünkü çocukların geleceği ya da eğitimleri ne ailelerin ne de gerici ideolojilerin insafına bırakılamaz; sorumluluk devlettedir ve tüm çocukların eğitim hakkı eşittir.

Değerlerimiz ÇEDES'ten İbaret Değildir

Gülşen Çam

Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi & Temel Eğitim Genel Müdürlükleri, Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında ilk olarak Kasım 2021'de alelacele imzalanarak art arda 48 il ve 181 pilot okulda faaliyete geçirilen "Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum" açılımlı ÇEDES protokolü; aradan geçen iki yılda projenin uygulama usul ve esaslarının genişletilmesiyle artık biliyoruz ki ilköğretim de dahil olmak üzere; 81 ilde ve tüm okullarda "yürürlükte".

Protokolün 4. maddesinde projenin amacı; "öğrencilerimizin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerimizi benimseyen, koruyan ve geliştiren" fertler olmalarına, ayrıca çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış, bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı; millî, ahlakî, insani, manevi ve kültürel değerlerimizi kendi yaşantılarında inşa etmiş; akl-ı selim, kalb-i selim ve zevk-i selim sahibi, bedensel ve sosyal bakımdan dengeli bireyler olarak yetiştirilmesine katkı sağlamak" olarak tanımlanıyor. "Aklı selim"den kasdı anlamak bir nebzeye kadar mümkün olsa da "kalbe ve zevke atfedilen selametler"de öğrenciden beklentinin olduğu oldukça tartışmalı. Çağdaş "eğitimin kalbi"nde böylesi ağdalı Osmanlıca'nın ne işi olduğu, "lafzi ve ruhi" maksadının ne olduğu ise epey sorunlu.

Protokolün taraflarından anlaşılacağı üzere, esas amacın din ekseninde şekillendirildiği apaçık. Diyanet İşleri Başkanlığı'nca 2015 yılından beri hastanelerde, 2018 yılından buyana KYK yurtlarında devreye alınan "dini manevi destek" hizmetlerinden sonra eğitim de bu çerçeveye doğrudan dahil edilmiş durumda. ÇEDES'te, adında geçen "çevre ve değerler" bilincine dair; çağdaş ve evrensel neredeyse hiçbir kavram yokken, esas amacın dini değerleri eğitimle birleştirerek çocuklara aşılamak olduğu su götürmez bir gerçek.

Nitekim amaçta geçen "kalb-i selim" kavramı, Kur'an'ı Kerim ayetlerinde geçen "sarsılmaz inanca sahip mümin vasıfları"nı tarifliyor. Oysa çocuklara öğretilmesi gereken eşitlik, adalet, alçakgönüllülük, barış, sevgi, saygı, hoşgörü, dürüstlük gibi evrensel değerler; cinsiyet ayırımı yapmaksızın öğrenciler arasındaki sosyal ilişkileri düzenleyen, toplumsal cinsiyet eşitliğine ve buna duyarlı iletişime hizmet eden, biyolojik farklılığa verilebilecek herhangi bir ayrıcalığın olmadığını vurgulayan, çocuk hakları, kadın hakları, insan hakları ve adalet meselelerine kapsayıcı, demokratik ve eşitlikçi yaklaşan, herhangi bir grubun dışlanmasına meydan vermeyen değerler olmalıdır. "Dine ve inanca uygun yaşantıyı düzenleyen değerler" ise bu çerçevenin dışındadır. Anayasa tarafından teminat altına alınmış şekilde "din ve eğitim işleri ayrı" tutulmalı, çocuklara okullarda verilen sınırlı din eğitimi müfredata ve denetime tabi olmalı ve bununla sınırlandırılmalıdır.

ÇEDES projesi bilimsel ve laik temellere dayalı olması gereken eğitimi, tamamen denetimsiz şekilde okullar dışına da çıkarıyor, faaliyetlerin yürütüleceği mekanları, adında "din" geçen kurumlar belirliyor. Okullarda "Değerler Kulüpleri" kuruluyor, bu kulüplerin katılımcıları öğrenciler, aileleri ve yürütücüleri Anayasaya ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı olarak kayıt altına alınıyor; o yüzden sivil toplum kuruluşlarınca, "ÇEDES" halihazırda yargıya taşınmış durumda, çünkü hiçbir koşulda bu projede öncelikle gözetilmesi gereken kamu yararı yok. Olması gereken, idari yargının, önceki emsal kararlar doğrultusunda "devlet eliyle yürütülmesi gereken eğitimin üçüncü kişi ve kurumlara devredilemeyeceği" gerekçesiyle ÇEDES protokolünün yürütülmesinin durdurulmasına ve akabinde iptaline karar vermesidir.

Ancak bu aşamada, mevcut davaların seyri ne şekilde gelişirse gelişsin, her halükârda ÇEDES protokolünün uygulama genel esaslarını düzenleyen 6. maddesine ve ilgili kurumlarca yapılan açıklamalara dikkat çekmek istiyoruz: "Öğrencilerin faaliyetlere katılımında gönüllülük ve veli muvafakati esastır."

Tip'li Kadınlar olarak, tam da burada, okulların açılmasına bir ay kala bir kez daha; sesimizin var gücüyle haykırıyoruz:

"HAYIR; gönüllü değiliz! HAYIR; çocuklarımızın Anayasaya ve tarafı bulunduğumuz uluslararası sözleşmelere aykırı bu "YOK HÜKMÜNDE"ki protokollerle, dogmalarla kuşatılmasına İZNİMİZ YOK! HAYIR; sınırları yasalarca belirlenmiş eğitim alanlarına, pedagojik formasyonu olmayan sıfatsız kimselerin dahline, böylesi her halükârda yasak yetki devrine, yetkisiz kişilerin hukuksuz, süresiz ve ölçüsüz yetkilendirilmelerine, EĞİTİM ALANININ BU ŞEKİLDE GASBINA MÜSAADE ETMEYECEĞİZ! HAYIR; bilişsel gelişimleri göz ardı edilerek okul çağındaki her yaştan çocuğa aynı şekilde ve aynı düzeyde dini eğitiminin denetimsiz şekilde ve resmi müfredat haricinde; okul ve okul dışındaki mekanlarda verilmesine, çağdaş sosyokültürel ve hukuksal normlar hiçe sayılarak; çocuklarımızın zihninde ahlakın sadece dini değerler üzerinden temellendirilmesine

İZİN VERMEYECEĞİZ!

ÇAĞDAŞ, BİLİMSEL, LAİK EĞİTİMDEN ASLA VAZGEÇMEYECEĞİZ!

ÇOCUKLARIMIZI GERİCİ POLİTİKALARINIZA TESLİM ETMEYECEĞİZ!

HAYIR; ÇEDES'İNİZE RIZAMIZ YOK!

Tilbe Akan

Arjantin'de Sosyalist Kadın Hareketi Ve Laiklik Mücadelesi

Kadın hakları mücadelesi kadınların toplumsal olarak verdikleri eşitlik mücadelesidir. Bu mücadeleyi verirken karşımıza ezilmemizden çıkarı olan bütün toplumsal üst yapıyı hedef alırız: Devlet, dini kurumlar, eğitim kurumları, medya vb. Çünkü bu kurumların her biri sınıflı toplumların tarihi boyunca kadının toplumdaki ikincil rolünü perçinlemiştir. Özellikle feodalizmle beraber iyice topluma nüfuz et(tiril)miş olan din ve dünyanın her yerinde devlete ortak olan dini kurumlar başı çekmektedir. İdeolojik arka planında biat kültürü olan bu kurumlar devletle derin ilişkileri sayesinde, topluma empoze ettikleri biat kültürleriyle inanılmaz bir pasifizmi ve şükür kültürünü yayarlar. Bu sayede toplumsal adaletsizlikler, eşitsizlikler, ezilme ilişkileri kimi zaman baskı aygıtları kimi zaman varlığı sorgulanamayan ilahi gücün sözde aracısı olan kurumlar aracılığıyla topluma kabul ettirilir. Konu emekçi kadınlar ve eşitlik mücadelesi olduğunda da kadınların karşısına aynı tepkiler çıkar: Bir yandan baskı ve diğer yandan toplumsal rızanın üretimi. Türkiye'de AKP iktidarının siyasal İslamcı politikaları ve bu politikaların ne kadar kadın düşmanı olduğu da doğrudan, yukarıdaki anlatı ile paralel ilerlemektedir. Buna karşın, dinin siyasi rıza üretme ve baskı aygıtı olarak kullanılması karşısında kadınların ilham verici direnişleri de sürüyor. Dünyanın diğer ucunda hepimize örnek olacak, Arjantinli kadınların kürtaj hakkı ve paralel olarak laiklik için verdikleri mücadele ve bu bağlamdaki taleplerini bu yazıda ele alacağız.

Kürtaj Hakkının Kazanımı: Yeşil Dalga

Arjantin'de verilen kürtaj hakkı mücadelesi, 1960'lara kadar uzanıyor. 1970'lerde Peron'un kürtaj haplarını yasaklaması üzerine kadınlar tepkilerini dile getirmişti. Ancak bugün zafere giden mücadele, 2005'ten bu yana süren "Güvenli ve Ücretsiz Yasal Kürtaj Hakkı Ulusal Kampanyası"nın başarısı. Kürtaj sorunu, her yıl yarım milyon yoksul kadının ölümü ya da sakatlığı ile sonuçlanan çok derin sınıfsal bir sorun. Aynı zamanda Arjantin'de egemen sınıfın kilise ile derin ilişkilerine dair de çok şey söylüyor.

Kürtaj kampanyası ve "Bir kişi daha eksilmeyeceğiz" kampanyası etrafında örgütlenen kadınlar Macri (2015-2019 dönemi sağcı devlet başkanı) karşıtı en dinamik mücadeleleri verip Peronizmin güçlenmesine katkı yapmasına rağmen, kürtaj hakkı Fernandez'in seçim programına bile girmemişti. Çünkü kilisenin desteği olmadan Peronizmin işi zor olacaktı. İktidara geldiğinde ise Fernandez'in bahanesi "pandemide öncelimiz sağlık" olmuştu. Neticede bu konu, müttefikleri ile gerilim yaşamasını zorunlu kılıyordu. Ama kampanyanın –sosyalistlerin başını çektiği- dinamik unsurları sokağa çağrı yapınca, el mahkûm, yasa meclise geldi. Kitlelerin basıncı, yasanın önce meclisten sonra da senatodan geçmesine önayak oldu. Daha önce, tamamen yasak olan ve 15 yıl hapis öngören kürtaj yasağı Arjantin'de tarih oldu. Kürtaj artık 14 haftaya kadar ücretsiz ve serbest. Peronizm burada da kendi içinde derin tartışmalar yaşadı; sağ kanadın ve müttefiki kilisenin basıncıyla Kampanya'nın yasa tasarısını budadı: Doktorlara kürtaj operasyonunu "vicdani ret" ile reddetme hakkı verildi, 14 haftadan sonra kürtaj yaptıran kadınlara hapis cezası getirildi, Kampanya'nın ana taleplerinden olan cinsellik eğitimi yasadan tamamen çıkarıldı. Vicdani red ile, kadınların muhafazakâr bölgelerde kürtaj yaptırmasının fiilen engellenmesinin ve farklı eyaletlere gitmek zorunda kalmasının önü açılmış oldu. Kürtaj yasası, sağcı Macri hükümeti zamanında 2018'de meclisten geçmiş, senatodan dönmüştü. Peronizm muhalefetteydi. O günden bugüne devrimci sosyalistler kürtaj hakkının sınıfsal niteliğini, sağlık açısından olmazsa olmaz bir hak olduğunu, her yıl yaşanan sayısız dramın öyküsünü ısrarlı ve birleşik bir kampanya etrafında yıllarca bıkmadan usanmadan anlattı. Ve neticede toplumda bir tabu olarak görülen kürtaj hakkı konusu, ülkedeki havayı değiştirerek Papa'nın anavatanındaki gerici bloğun direncini kırdı.

Kilise toplumsal cinsiyet karşıtı gerici rolünün yanı sıra başka alanlara da müdahale etmektedir. Hükümetin kurduğu Ekonomik ve Toplumsal Konsey bunun bir örneğidir; burada kilise toplumsal barışı öne sürerek sınıfların düzen lehine uzlaştırılmasını savunmaktadırlar. Devlet tarafından sağlanması gereken sosyal hizmetleri de içeren "hayırseverliklerini" haklı çıkarmak için, kapitalist sistemin yoksul üretmeye devam etmesi dini liderlerin çıkarına olmaktadır.

Diğer bir mesele ise pedofili/Kilise bağlantısıdır. Mart ayında, San Martín 2. Sözlü Mahkemesi rahip Carlos José'yi çocuklara yönelik ağırlaştırılmış cinsel istismar suçundan beraat ettirdi. Catamarca'da rahip Juan de Dios Gutiérrez'in reşit olmayan bir kişiye cinsel istismar suçundan ertelenen davası başladı. La Plata 6. Teminat Mahkemesi de reşit olmayanlara yönelik ağır cinsel istismar suçundan yargılanan rahip Raúl Sidders'a ev hapsi verdi. Kadın düşmanı, hiyerarşik, dogmatik ve cinselliğe karşı baskıcı bir kurumda istismar, örtbas etme ve cezasızlık yapısaldır.

Turuncu Dalga: Kilise ve Devlet – Farklı Konular (Iglesia y Estado asuntos seperados)

"Kilise ve Devlet: Farklı Konular" şiarıyla yürütülen Turuncu Dalga kampanyası, kamu fonlarını Katolik Kilisesi'ne tahsis etmeyen; özellikle dini kurumların -Katolik ya da başka bir mezhepten olması fark etmeksizin- toplumu insan hakları ile çelişkili politikalarla şekillendirmediği bir devlet yapısını hedeflemektedir. Çünkü dini kurumlar boşanma, eşcinsel evlilik, Cinsiyet Kimlik Yasası, kürtaj hakkı ve kapsamlı cinsel eğitim gibi eşitlik mücadelesi ekseninde yapılan kampanyalara karşı halkı manipüle etmek amacıyla kullanılmaktadır. Turuncu Dalga kampanyasının kuruluş bildirgesinde de belirtildiği gibi: "İnsan haklarını savunan çeşitli örgütler, devrimci marksist örgütler, feministler... ülkemizde laiklik için çalışmak üzere bir cephede güçlerini birleştirmeye karar vermişlerdir... Farklı siyasi pozisyonlara ve dünya görüşlerine sahip insanların Arjantin Devleti'nin gerçek laikliği için mücadele etmek üzere bir araya gelebilmeleri, bunun kesişen bir hedef olduğunu teyit etmektedir."

Arjantinli kadınlar laiklik mücadelesi verirken ne talep ediyor?

Kadınların laiklik mücadelesinde genel talepleri, dini kurumların her türlü ayrıcalıklarının kaldırılması üzerinde odaklanmaktadır. Bu çerçeve; din görevlilerinin herhangi bir kamu kuruluşunda görev almamaları; herhangi bir dini kurumun, devlet içerisindeki ayrıcalıklı konumundan faydalanarak kamu fonlarını hortumlamaması; dini kurumların eğitim programlarına, sağlık sistemine, sosyal yardımlara, silahlı kuvvetlere ve güvenlik güçlerine müdahalesinin engellenmesi; Medeni Kanun ve Ticaret Kanunu'nda reform yapılarak Kilise'nin kamu tüzel kişisi olarak kabul edilmesine son verilmesi; çocuklara karşı suç işleyen din adamlarının yargılanması, mahkum edilmesi ve hapis cezasına çarptırılması; dini kurum ve kuruluşlarda Cinsiyet Kimliği Kanunu'na uygunluğun kontrolü; Devlet-Kilise bağlantısına dayalı tüm devlet kurumlarının lağvedilmesi, din görevlilerinin resmî tören ve protokolün dışında tutulması gibi net talepler bulunuyor.

Bu taleplerin sokaktaki karşılığı ise kiliselere karşı duyulan öfkedir. Ülkede kadın cinayetlerinin korkunç boyutlarda olması sebebiyle de çoğu kadın eyleminde kiliseler yakılmakta, saldırıya uğramaktadır. Kilisenin kadın düşmanı politikaları özellikle genç kadınlar arasında su götürmez bir gerçek olarak kabul edildiği için toplumsal öfkeden nasibini almaktadır. Bunlara ek olarak, devlet terörü döneminde kilisenin gerçekleştirilen işkencelerde çok ciddi bir payının olması ve bunların zaman geçtikçe gün yüzüne çıkmaya devam ediyor olması da bu öfkeyi perçinler niteliktedir. Ek olarak, kilise saldırıları da Turuncu Dalga Hareketi de Arjantinle sınırlı kalmamakta; benzer eylemliliklere Meksika başta olmak üzere farklı Latin Amerika ülkelerinde de tanık olmaktayız.

Özetleyecek olursak, kürtaj hakkının birçok ülkede bu kadar ciddi tartışmalara konu olması ve kadınların iradesine karşı direnç gösterilmesinin sebebi çok açıktır: Doğum, yaşamın tek kaynağı. Kadın bedeni, feodal dönemden beri din tarafından kontrol altında tutulmak istenen, soyun devamını sağlayan ve nüfusu yönlendirmenin ana unsur olan bir olgudur. Kapitalistler açısından nüfusun kapitalist çıkarlara uygun kontrol edilmesinin hedefi de kadın olmaktadır. Ve

dini kurumların kürtaj karşıtı söylemleri kapitalistlerin direnişi açısından çok kritik bir yerde durmaktadır. Dolayısıyla kürtaj hakkı mücadelesinin iki tarafı vardır: Devrimci kadınlar ve Devlet-Kilise. Tam da bu sebeple, Yeşil Dalga ile başlayan kampanya kendini Turuncu Dalga ile tamamlamaktadır.

Kaynakça
https://globalvoices.org/2021/07/15/2021-is-the-year-of-the-orange-scarf-symbolizing-separation-of-state-and-churches-in-argentina/
https://explicitoonline.com/el-turno-del-panuelo-naranja-retoman-en-mendoza-la-campana-por-la-separacion-de-la-iglesia-y-el-estado/
http://www.noticiauno.com.ar/nota/3875-Campaa-para-separar-la-Iglesia-del-Estado-cuestionan-los-privilegios-catolicos
https://mst.org.ar/2021/04/28/iglesia-y-estado-asuntos-separados-despues-de-la-ola-verde-la-ola-naranja/
https://mst.org.ar/2019/11/13/orgullo-disidente-no-iglesia-ni-yuta-ni-gobierno-pare/

DÜNYADAN KADIN HABERLERİ

TEMMUZ 2023

İSPANYA
Muhafazakar parti Vox, kadınların **kürtaj haklarını tehdit etmeye** ve **Eşitlik Bakanlığını kapatmaya** yönelik söylem üretmeye başladı.

AFGANİSTAN
Taliban'ın tüm güzellik salonlarını kapatma emri vermesiyle, **binlerce kadın işsizlikle karşı karşıya** kaldı.

TEKSAS / ABD
Medikal komplikasyon yaşayan kadınlar, **reddedilen kürtaj talepleri** sonrasında mahkeme karşısına çıktı. Kadınlar, yaşamasına imkan bulunmayan bebekleri **doğurmaya zorlandıklarını** anlattı. **ABD'de kürtaj hakkı mücadelesi sürüyor.**

İRAN
Mahsa Amini'nin gözaltında öldürülmesinin ardından başlayan eylemler sonucu, İran'da **ahlak polisi devriyeleri** son bulmuştu. Rejim, devriyeleri yeniden başlatmaya karar verdi

BİYOGRAFİ

Çeviri: Damla Ötünç

Malala Yousafzai

Malala Yousafzai, 12 Temmuz 1997'de şu anda Pakistan'ın Hayber Pakhtunkhwa Eyaleti olan Swat Vadisi'ndeki en büyük şehir olan Mingora'da doğdu. Ziauddin ve Tor Pekai Yousafzai'nin kızıdır ve iki erkek kardeşi vardır.

Malala, çok genç yaşta bilgiye karşı bir açlık geliştirdi. Kendisi de tutkulu bir eğitim savunucusu olan babası, yıllarca şehirde bir öğrenim kurumu işletti ve okul, Malala'nın ailesinin büyük bir parçasıydı. Daha sonra, babasının ona, daha konuşamadan derslere nasıl gireceğine dair hikayeler anlattığını ve öğretmenmiş gibi davrandığını yazdı.

2007'de Malala on yaşındayken, ailesi ve çevresi için Swat Vadisi'ndeki durum hızla değişti. Taliban Swat Vadisi'ni kontrol etmeye başladı ve hızla kuzeybatı Pakistan'ın büyük bölümünde baskın sosyo-politik güç haline geldi. Kızların okula gitmesi ve dans etmek, televizyon izlemek gibi kültürel faaliyetler yasaklandı. İntihar saldırıları yaygındı ve Taliban, kız çocuklarına eğitim verilmesine karşı çıkılmasını terör kampanyasının mihenk taşı haline getirdi. 2008'in sonunda, Taliban yaklaşık 400 okulu yerle bir etmişti.

Eitim hakkı ve okula gitmek konusunda kararlı olan Malala, Taliban'a karşı çıktı. Malala, babasıyla birlikte hızla örgütün taktiklerini eleştirmeye başladı. Bir keresinde Pakistan televizyonunda "Taliban temel eğitim hakkımı nasıl elimden alır?" diye sordu.

2009'un başlarında Malala, British Broadcasting Corporation'ın (BBC) Urduca dilindeki sitesinde anonim olarak blog yazmaya başladı. Taliban yönetimi altındaki Swat Vadisi'ndeki yaşamı ve okula gitme arzusu hakkında yazdı. "Gul Makai" adını kullanarak evde kalmaya zorlandığını anlattı ve Taliban'ın amaçlarını sorguladı.

Malala, BBC günlüğüne ilk yazısını yazdığında 11 yaşındaydı. "Korkuyorum" başlıklı blog yazısında, güzel Swat Vadisi'nde tam anlamıyla bir savaş korkusu yaşandığını ve Taliban yüzünden okula gitmekten korkmakla ilgili kabusları olduğunu anlattı.

Pakistan'ın Taliban'la savaşı hızla yaklaşıyordu ve 5 Mayıs 2009'da Malala, evini terk etmeye ve yüzlerce kilometre uzakta güvenlik aramaya zorlandıktan sonra ülke içinde yerinden edilmiş bir kişi (IDP: Internally Displaced Person) oldu.

Malala, haftalarca Swat'tan ayrı kaldıktan sonra dönüşünde bir kez daha medyayı kullandı ve okula gitme hakkı için halka açık kampanyasını sürdürdü. Sesi yükseldi ve sonraki üç yıl boyunca, o ve babası Pakistan'da Pakistanlı kızlara ücretsiz ve kaliteli bir eğitim verme konusundaki kararlılıklarıyla tanındı. Aktivizmi, 2011'de Uluslararası Çocuk Barış Ödülü'ne aday gösterilmesiyle sonuçlandı. Aynı yıl, Pakistan'ın Ulusal Gençlik Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ancak Swat'ta değişim yaratma kampanyasını herkes destekleyip hoş karşılamadı. 9 Ekim 2012 sabahı 15 yaşındaki Malala Yousafzai, Taliban tarafından vuruldu.

Okuldan eve giderken otobüste oturan Malala, arkadaşlarıyla okul çalışmaları hakkında konuşuyordu. İki Taliban üyesi otobüsü durdurdu. Sakallı genç bir Talib, Malala'yı adıyla sordu ve ona üç el ateş etti. Kurşunlardan biri kafasına girip çıktı ve omzuna saplandı. Malala ağır yaralandı. Aynı gün, uçakla Peşaver'deki Pakistan askeri hastanesine ve dört gün sonra İngiltere'nin Birmingham kentindeki bir yoğun bakım ünitesine kaldırıldı.
Malala, Birleşik Krallık'tayken komadan çıktı. Yüzünün felçli sol tarafını düzeltmek için bir fasiyal sinirin onarılması da dahil olmak üzere çok sayıda ameliyat gerekecek olsa da önemli bir beyin hasarı yaşamamıştı. Malala, haftalarca süren tedavi ve terapiden sonra Mart 2013'te Birmingham'da okula başladı.

Vurulduktan sonra, inanılmaz bir şekilde iyileşmesi ve okula dönüşü, Malala'ya küresel bir desteğin oluşmasına neden oldu. Malala, 12 Temmuz 2013'te 16. doğum gününde New York'u ziyaret etti ve Birleşmiş Milletler'de konuştu. O yıl daha sonra, "Ben Malala'yım: Eğitim İçin Ayakta Duran ve Taliban Tarafından Vurulan Kız" başlıklı otobiyografisi olan ilk kitabını yayınladı. 10 Ekim 2013'te Avrupa Parlamentosu, Malala'ya çalışmalarını takdir ederek prestijli Sakharov Düşünce Özgürlüğü Ödülü'nü verdi.

Malala, 2014 yılında babasıyla birlikte kurduğu Malala Fonu aracılığıyla Suriyeli mültecilerle tanışmak için Ürdün'e, genç kız öğrencilerle tanışmak için Kenya'ya ve son olarak 17. yaş günü için kuzey Nijerya'ya gitti. Nijerya'da, Taliban gibi kızların okula gitmesini engellemeye çalışan terörist bir grup olan Boko Haram tarafından o yılın başlarında kaçırılan kızları desteklemek için konuştu.

Ekim 2014'te Malala, Hintli çocuk hakları aktivisti Kailash Satyarthi ile birlikte Nobel Barış Ödülü'nün sahibi seçildi. 17 yaşında bu ödülü alan en genç kişi oldu. Ödülü kabul eden Malala, "Bu ödül sadece benim için değil. Eğitim isteyen unutulmuş çocuklar içindir. Barış isteyen korkmuş çocuklar içindir. Değişim isteyen sessiz çocuklar içindir." dedi.

Bugün Malala Fonu, eğitim yoluyla kızların potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve kendi ülkelerinde kendilerine güvenen ve güçlü liderler olmalarını sağlayan bir kuruluş haline geldi.
Şu anda Birmingham'da yaşayan Malala Yousafzai, Malala Fonu ve kendi sesiyle aracılığıyla eğitimin gücü ve kızların kendi topluluklarında değişimin temsilcisi olmaları için sadık bir savunucu olmaya devam ediyor.

Kaynak:https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2014/yousafzai/biographical/

OKUYORUZ

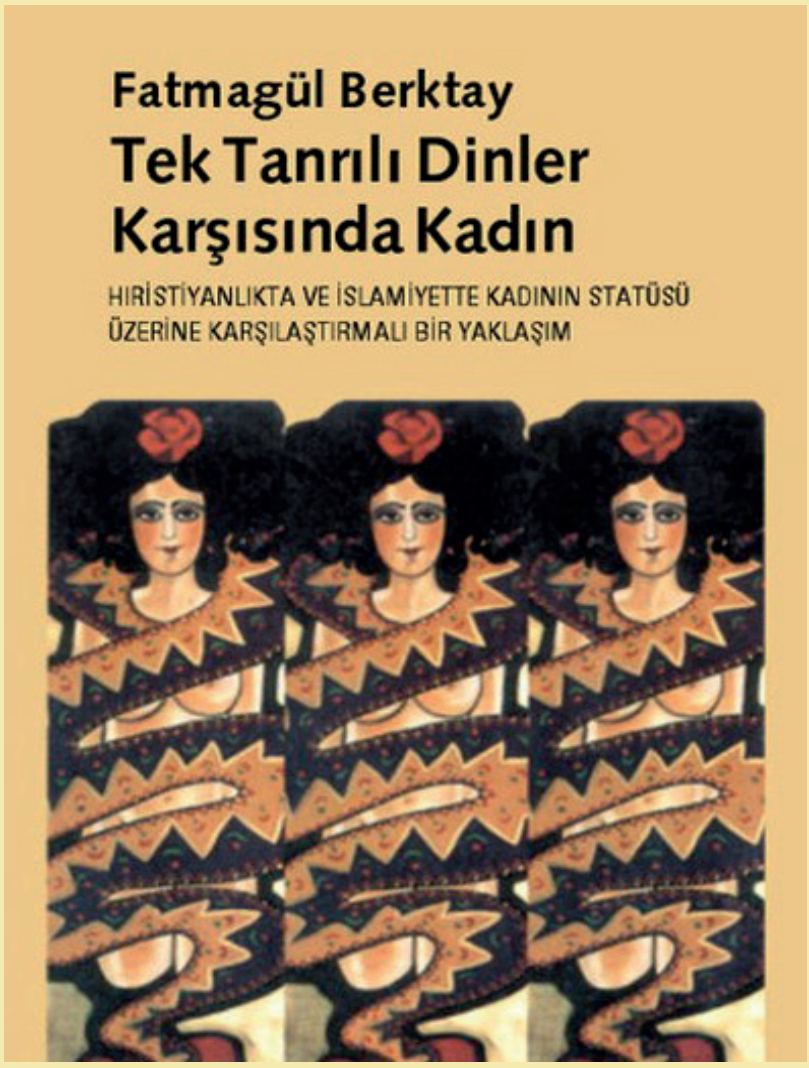
Burçin Başyazıcı

Hristiyanlık ve İslamiyette Kadının Statüsü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım

Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın

Fatmagül Berktay'ın doktora tezinden uyarladığı bu kitap, süregelen kadının topluma ikincil konumunu, tarih öncesi dönemden, mitoloji ve çok tanrılı inanç sistemlerine ve nihayetinde tek tanrılı dinlerde kadın tanımına kadar geniş bir tarihsel perspektifte karşılaştırmalı olarak inceliyor. Yazarın kitabın önsözünde de belirttiği gibi, araştırmanın teorik modeli Foucault'nun iktidar ve beden ilişkisi çerçevesinde kurulmuş. Bu teorik çerçeveden hareketle yazar, erkek egemen toplumun kadın bedenini tanımlama ve sömürme biçimlerini görünür hale getirmeyi amaçlıyor. Ataerkil yapının toplumsal iktidarı ele geçirme sürecini tarih öncesi dönemden tek tanrılı dinlere kadar inceleyen kitap, tek tanrılı dinlerin öğretilerinin toplumlar ve özellikle kadınlar tarafından nasıl içselleştirildiğine de ışık tutuyor. Kitap boyunca incelenen tarihsel dönemlerin kapsamına eşya, emek ve buna bağlı sömürü sistemleri ile kurulan ilişkiyi de dahil eden yazar, kadının erkek tarafından mülksüzleştirilmesinden erkeğin mülküne dönüş(türül)me sürecini de gözler önüne seriyor.

İçerik, akademik bir çalışmanın ürünü olması sebebiyle derin ve uzun yıllara dayalı bir araştırmanın ürünü olmakla birlikte yazım dili teoloji, kadın çalışmaları ve Foucault temelli iktidar mekanizmaları ile ilgilenen tüm okurlara hitap ediyor. İlk basımı 1996 yılı olan bu kitap, kadının toplumsal konumu ve güncel kadın hakları tartışmalarına zemin hazırlaması açısından önemli temel kaynaklardan biri haline geliyor.

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Cam Tavan Sendromu

Cam Tavan Sendromu, toplumda kadınların maruz kaldığıı ve mevcut hiyerarşik düzende belli bir seviyenin üstüne yükselmelerine engel olan soyut ayrımcılığı ifade eder.

Özellikle kadınların çalışma hayatlarında yükselişlerini engelleyen mekanizmaları ifade etmek için kullanılır. "Cam Tavan" metaforu kadınların iş ve eğitim hayatında ilerlerken karşılaştığı göreli görünmez bariyerleri işaret eder.

İZLİYORUZ

Damla Ötünç

HALAM GELDİ

"Türkiye'de evlenen kadınların %14'ü 10-14 yaş arası kız çocuklarından oluşuyor." Ağlayarak izlemeyi bitirdiğim Erhan Kozan'ın yönettiği "Halam Geldi" isimli filmin en sonunda bu cümle yazıyor. Erhan Kozan bu filmiyle Türkiye'nin yüz karası çocuk gelin gerçekliğini bir buçuk saat içinde gözler önüne seriyor. 1998 yılında KKTC'de geçen filmin başrolü Reyhan isimli 13 yaşında bir kız çocuğu. Diyarbakır'dan KKTC'ye göç etmiş bu ailenin töresine göre kız çocuklarını regl oldukları ay içerisinde evlendirmek, onların deyimleriyle "kocaya vermek" makbul olmanın ötesinde bir gereklilik ve hatta bir gurur kaynağı. Kız çocuğu regl olmaya başlayan baba tüm köye bunu gururla duyuruyor, akabinde kız çocuğunu evlendiriyorlar. Film, başrolümüz Reyhan'ın aynı sınıftaki arkadaşı Huriye'nin ilk defa regl olmasıyla başlıyor. Filmin adı da bahsettiğimiz köyde çok fazla anlama gelen regl olma anlamını taşıyan Huriye'nin gözyaşları içinde Reyhan'a itiraf ettiği "Halam Geldi" cümlesinden geliyor. Huriye tabii ki regl olmasının üzerinden bir ay bile geçmeden evlendiriliyor, onun için sözünün üzerine kimsenin söz söyleyemediği babası tarafından yazılan bu kaderi kabul etmek zorunda kalıyor.

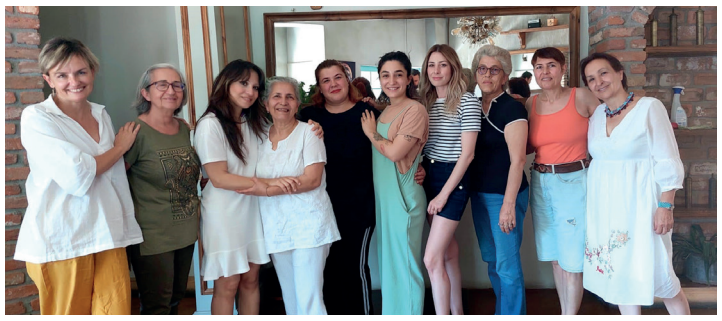
Hayatı boyunca sınırdan geçmeyi ve orada okula gitmeyi hayal eden Reyhan'ı, babası okuldan parayla yazdırdığı deli raporu sayesinde alıyor. Okul müdürü de başlarda düzgün bir insan gibi gösterilmesine rağmen rüşveti gördüğü anda Reyhan'ın okulu bırakmasının altına mührünü basıyor. Daha regl olmadan evlendirilen ve kendinden yaşça çok büyük psikopat bir adama verilen Reyhan, kocasının tecavüzüne uğradığı gece ölümü de göze alarak sınırdan geçiyor. Karakolda tüm gerçekleri anlatmasının ardından evlendirildiği adam, adamın ailesi ve babası tutuklanıyor. Aynı şekilde Huriye'nin düğününü askerler basıyor ve Huriye de onun için yazılmış kaderden kurtulmuş oluyor. Filmin sonundaki açıklamaya göre, gerçekten yaşanmış bu olayın sorumluları kısa sürede serbest bırakılıyorlar ve hala aramızdalar. Film Reyhan'ın annesinin Reyhan'ı yıkadığı ve ağladığı bir sahneyle sona eriyor. Tecavüze uğramış, dayak yemiş, okuldan rezil edilerek alınmış, rüşvetle deli raporu yazılmış ve bir eşyaymışçasına bir adama satılmış ve aile demeye bin şahit gereken babası tutuklanmış Reyhan, annesi onu yıkarken sadece sessizce ağlıyor.

2023 yılına gelmiş olmamıza rağmen hala Türkiye'de kız çocukları evlendiriliyor, kocam dedikleri insan tarafından düzenli olarak istismar ediliyor. Bu gerçeği biraz da olsun bize sunmayı başarabilmiş bu filmi herkesin izlemesi gerektiğini düşünüyorum. Sorunun boyutunun ne düzeyde olduğunu anlamamıza belki yetmiyor, fakat 13 yaşında küçük bir kız çocuğunun gözünden toplumsal normlara, kalıplara, törelere, hayata bakmamızı sağlıyor.

TİP'Lİ KADINLAR GÜNLÜĞÜ

2 Temmuz-Menteşe/Muğla

TİP'li Kadınlar olarak seçim sürecini değerlendirdiğimiz toplantımızı gerçekleştirdik. Yeni mücadele dönemi için yan yanayız!

7 Temmuz-Antalya

Kadın arkadaşımıza karşı sistematik cinsel taciz, silahla tehdit ve hakaret suçlarını işleyen fail hakkında bulunduğumuz suç duyurusu adli kontrol kararı ile sonuçlanmıştır. Bu cezasızlık pratiği ortadan kalkana kadar mücadelemiz sürecektir.

9 Temmuz – İzmir

TİP'li Kadınlar olarak siyasal gündemi değerlendirdik, kadın mücadelemizi büyütmenin yollarını konuştuk.

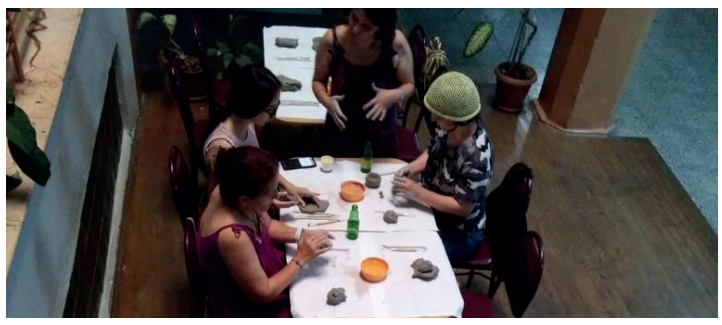

17 Temmuz – İstanbul

Takipçisi olduğumuz Hiranur Vakfı davası için İstanbul TİP'li Kadınlar Anadolu Adliyesi'ndeydi. Çocuk istismarcısı gerici zihniyetin peşini bırakmayacağız.

17 Temmuz – Tekirdağ

Kadınlar seramik atölyesinde bir araya gelerek birlikte üretmenin ve mücadelenin yollarını çeşitlendirdi.

28 Temmuz- Antalya

TİP'li kadınlar bir araya gelerek kadın olarak evde, iş yerinde, sokakta uğradıkları şiddet ile mücadele etmede örgütlü olmanın önemi üzerine konuştu.

1 Ağustos-Ankara

Akbelen'deki doğa katliamına karşı Ankara Kadın Platformu'nun basın açıklamasına destek verdik.

2 Ağustos-İzmir

Yıllarca öğrencilerine cinsel istismarda bulunan Murat Sağıroğlu'nu ve suç ortaklarını protesto etmek için Kadınlar Birlikte Güçlü'ye destek verdik.

3 Ağustos-Antalya

Tacizci öğretmen Murat Sağıroğlu'nu protesto etmek için toplanan Antalya Kadın Platformu'na destek verdik.

14 Ağustos Foça/İzmir

Foça'da TİP'li Kadınlar, şiddete maruz kalan kadınlarla doğru iletişim kurabilmek amacıyla sosyal hizmetler uzmanı ile deneyim aktarım toplantısı gerçekleştirdi.

KARMA EĞİTİMİ SAVUNACAĞIZ!

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in kız okulları açılmasının eğitime katılımı arttıracağına yönelik gerici açıklaması sonrası Türkiye'nin çeşitli illerinde TİP'li Kadınlar ve TİP'li Öğrenciler olarak sokağa çıktık ve sesimizi yükselttik: Karma eğitime karşıtlık, kız çocuklarının eğitim hakkına, yaşam hakkına düşmanlıktır. Eğitime, oyuna, yaşama hasret bırakmak istediğiniz kız çocuklarının sesiyiz! İzin vermeyeceğiz! Kahrolsun şeriat, yaşasın kadınlar, yaşasın laiklik!

FİİLİ AF DÜZENLEMESİNİ KABUL ETMİYORUZ!

Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en gerici meclisi olma özelliğini taşıyan 28. Dönem Meclisi, 15 Temmuz 2023'te çıkardığı yeni bir torba yasayla 2020 yılında Covid-19 sebebiyle yapılan infaz düzenlemelerini kalıcı hale getirmiştir. 2020 yılındaki düzenlemelerle, aralarında kadına ve çocuğa karşı işlenen suçların faillerinin de yer aldığı birçok mahkûm tahliye edilmiş, hiçbir tedbir alınmadan tahliye edilen failler şiddet mağduru olan kadınlar ve çocukların yaşamları için ciddi tehlike arz etmiştir ve dahi etmektedir. Kadına ve çocuğa karşı işlenen suçların faillerini serbest bırakan, bu suçlara ilişkin faillerde ve toplumda cezasızlık anlayışını besleyen bu düzenleme; hukuk dışı tutuklulukları devam eden gazetecilere, aralarında seçilmiş milletvekilimiz Can Atalay'ın da olduğu gezi tutsaklarına, avukatlara ve hak savunucularına uygulanmayacaktır.

Saray Rejimi, bir yandan keyfi uygulamalarıyla hukuku baskı aracı haline getirip kendisine muhalif olan herkesi siyasi tutsak etmekte bir yandan cezaevlerinin doluluğu gerekçesiyle af düzenlemesi yapmaktadır. Bir yandan tek adam kararıyla İstanbul Sözleşmesi'nden ayrılmaya dönük itirazları "cezaları artırıyoruz" ile boşa çıkarmaya çabalamakta bir yandan af konusu haline getirmektedir.

Saray Rejimi'nin ayrımcı ve hukuka aykırı fiili af düzenlemelerini kabul etmiyor, kadına ve çocuğa karşı suçların faillerine uygulanan cezasızlık politikalarına itiraz ediyor ve takipçisi olacağımızı bildiriyoruz.